

Toruń, 05 lutego 2024 r.

dr hab. Maciej Serowaniec, prof. UMK
Katedra Prawa Konstytucyjnego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Recenzja

dorobku i osiągnięć naukowych Pana dra Piotra Wiśniewskiego w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne

1. Uwagi wstępne

Podstawą do sporządzenia niniejszej recenzji jest uchwała nr 17/11/2023 Rady Instytutu Nauk Prawnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z dnia listopada 2023 r. powierzające mi funkcję recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania doktorowi Piotrowi Wiśniewskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. Zgodnie z art. 219 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stopień doktora habilitowanego (dalej „ustawa”) nadaje się osobie, która: 1) posiada stopień doktora; 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub b) cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub c) zrealizowane oryginalne osiągnięcia projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne; 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w

szczególności zagranicznej. Zadaniem recenzenta wyznaczonego w postępowaniu habilitacyjnym jest dokonanie oceny spełnienia przez Habilitanta w szczególności przesłanki z art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy.

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne

Doktor Paweł Wiśniewski legitymuje się aż trzema dyplomami uzyskanymi na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublanic: magistra prawa kanonicznego (uzyskanym w 1997 r.), kościelnym stopniem licencjata (uzyskanym w 1998 r.) oraz dyplomem magistra prawa (uzyskanym w 1999 r.). W dniu 5 grudnia 2006 r. Rada Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, na podstawie rozprawy „Gwarancje posługiwania się przez Kościół katolicki i inne związki wyznaniowe radiofonią i telewizją w prawie III Rzeczypospolitej”, której promotorem był ks. prof. dr hab. Józef Krukowski a recenzentami: ks. prof. dr hab. Krzysztof Warchałowski (UKSW) i dr hab. Stanisław Wrzosek, prof. KUL, nadała Habilitantowi stopień naukowy doktora nauk prawnych. Aktualnie, doktor Piotr Wiśniewski prowadzi zajęcia zlecone w Państwowej Wyższej Szkole Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu

3. Ocena monografii „Zasada suwerenności narodu w warunkach zastępstwa głowy państwa polskiego (1966 – 2022)”, Lublin 2022, opublikowanej w Wydawnictwie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ss. 469.

W wykazie osiągnięć naukowych stanowiącym załącznik nr 4 do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego dr Piotr Wiśniewski jako główną pozycję w dorobku wskazał monografię pod tytułem „Zasada suwerenności narodu w warunkach zastępstwa głowy państwa polskiego (1966 – 2022)”, Lublin 2022, opublikowaną w Wydawnictwie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, która ma stanowić zarazem monografię, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 lit. a) ustawy.

3.1. Wybór tematu rozprawy

Przedmiotem rozważań w rozprawie dr Piotr Wiśniewski uczynił niezwykle ważny i wielowątkowy problem badawczy, który odnosi się do oceny efektywności przyjmowanych na przestrzeni dziejów państwa regulacji odnoszących się do instytucji zastępstwa głowy państwa w Polsce. Najważniejszym uzasadnieniem wyboru tematyki badawczej jest oczywiście cel rozprawy. Autor wskazał, że jest nim ustalenie: czy, a jeżeli tak, to w jakim zakresie, Naród miał wpływ na wybór osoby zastępczo wykonującej obowiązki głowy państwa oraz na sposób ich wykonywania w ciągu nieco więcej niż tysiąc pięćdziesięciu lat dziejów Polski? A także: czy normy zawarte w obowiązującej Konstytucji stanowią kontynuację czy, przeciwnie, zrywają z polską tradycją prawną (ustrojową)? Habilitant wprawdzie wskazuje we wstępie na założenia opracowania i nakreśla cel rozprawy, ale w mojej ocenie jest on zbyt mało konkretny. W pracy brakuje bowiem wprost wyartykułowanej tezy badawczej, towarzyszących jej hipotez badawczych, a także szczegółowego opisu metod badawczych. Oczekiwałbym również wskazania przez Habilitanta jaki przeprowadzona przez Niego analiza ma wpływ na rozwój dyscypliny nauk prawnych. Habilitant już we wstępie sam zresztą zwrócił uwagę, że jak dotąd problematyka ta była przedmiotem badań i studiów, dotyczących zarówno okresu I, II jak i III Rzeczypospolitej przywołując szereg opracowań monograficznych i artykułów, które zostały przywołane w poszczególnych częściach opracowania. Przedłożona do recenzji monografia nie wypełnia zatem zasadniczej luki w literaturze przedmiotu.

Bez wątpienia podjęty przez Autora trud przeanalizowania i opracowania znaczącego materiału badawczego sięgającego początków polskiej państwowości zasługuje na docenienie, ale w mojej ocenie warto było już na wstępie przyjąć węższy zakres temporalny badań osadzając je na solidnych podstawach prawoporównawczych. Habilitant sam zresztą wskazuje, że precyzyjna analiza pewnych okresów historycznych jest trudna, czy wręcz pewnych kwestii w ogóle nie można potwierdzić. Nie przemawia także do mnie koncepcja pracy zakładająca powiązanie instytucji zastępstwa głowy państwa z zasadą suwerenności narodu. W tej ocenie utwierdzają mnie sformułowane w zakończeniu wnioski Habilitanta, z których wynika, że na przestrzeni dziejów Naród polityczny miał niewielki wpływ na sposób wykonywania zastępstwa przez głowę państwa.

3.2. Styl i metoda prezentacji tematu

Język pracy jest co do zasady poprawny, a rozważania Habilitanta prowadzone są w sposób spójny. Choć warto zwrócić uwagę, że niektóre fragmenty monografii napisane są niezwykle „kwieciste” (np. „Początki Polski giną w mroku dziejów”). Z recenzenckiego obowiązku odnotować należy drobne potknięcia stylistyczne, językowe i interpunkcyjne, które pojawiły się w pracy. Przypisy zostały skonstruowane starannie, ale w wielu przypadkach mają bardzo rozbudowany charakter. Stwarza to niekiedy wrażenie pewnej konkurencyjności pomiędzy tekstem głównym a przypisami. Strona formalna, świadcząca o umiejętnościach warsztatowych, zasługuje generalnie na pozytywną ocenę.

Autor w pracy nie wskazał też z jakich metod badawczych korzystał. Wskazał jedynie we wstępie, że przeprowadzone w poszczególnych rozdziałach rozważania przeprowadzone zostały w oparciu o analizę aktów prawnych, źródeł historycznych oraz literatury. Tak mocne osadzenie prowadzonych rozważań na historii państwa i prawa wymaga zdecydowanie szerszego potraktowania i doprecyzowania we wstępie do monografii jaki metodami Habilitant posiłkował się przygotowując swoje opracowanie.

3.3. Baza źródłowa

Autor pracy wykazał się starannością zbierając materiały niezbędne do analizy problemu badawczego wskazanego w tytule rozprawy. Na niemal 40 stronach pracy wskazał monografie, studia i artykuły naukowe, publikacje elektroniczne, źródła prawa oraz orzeczenia sądów i trybunałów.

Zarówno źródła, orzecznictwo jak i pozostałe pozycje literatury przedmiotu zostały dobrane rzetelnie i kompetentnie. Zasadniczy trzon rozważań oparty został na opracowaniach polskojęzycznych, w tym licznych opracowaniach o charakterze podręcznikowym. Przy wskazywaniu licznych danych biograficznych Habilitant odwołuje się z kolei wyłącznie do encyklopedii dostępnych online, co przy charakterze ocenianej pracy nie powinno mieć miejsca lub powinno mieć charakter incydentalny.

3.4. Konstrukcja i ocena rozprawy

Przedstawiona do recenzji rozprawa liczy 469 strony. Została podzielona na siedem rozdziałów merytorycznych i opatrzona zwięzłym wprowadzeniem oraz zakończeniem. W

ramach pracy wyróżniona została także bibliografia. Każdy z rozdziałów merytorycznych opatrzony został wprowadzeniem oraz wnioskami.

Całość rozprawy poprzedzona jest zwięzłym wprowadzeniem. Autor sformułował tutaj podstawowe cele swej pracy. Poprawnie wypadła zgrabna prezentacja treści poszczególnych rozdziałów pracy. Jak już zostało wspomniane w tej części monografii brakuje bowiem wyartykułowanej tezy badawczej, towarzyszących jej hipotez badawczych, a także szczegółowego opisu metod badawczych.

W rozdziale pierwszym „Zasada suwerenności narodu w polskich konstytucjach” Habilitant podjął rozważania na temat powstania i rozwoju idei suwerenności narodu. Odnoszę jednak wrażenie po lekturze tego rozdziału, że uwaga Habilitanta bardziej skupiła się bardziej na charakterystyce poszczególnych faz rozwoju form państwa, od czasów starożytnych po czasy nowożytne, aniżeli na realnym odniesieniu się do istoty zasady suwerenności i jej ewolucji na przestrzeni dziejów. Autor nie rozwija także kluczowych dla nowożytnej koncepcji suwerenności poglądów prezentowanych przez Jeana Bodina czy Jeana-Jacquesa Rousseau. W niezwykle interesujący sposób odniósł się do tej problematyki m.in. prof. Andrzej Sylwestrzak w artykule „Filozofia suwerenności i sprawiedliwości Bodinusa” opublikowanym w 2002 roku w czasopiśmie „Studia Prawnoustrojowe”. Zdecydowanie brakuje mi odniesienia także do współczesnych sporów teoretycznych i doktrynalnych odnoszących się do problematyki urzeczywistnienia zasady suwerenności. W dalszej części rozdziału Habilitant dokonuje próby zrekonstruowania procesu recypowania idei suwerenności narodu w poszczególnych polskich konstytucjach. Zagadnieniem stanowiącym główną oś rozważań jest kwestia składu społecznego Narodu politycznego w poszczególnych okresach historycznych. Biorąc pod uwagę tytuł rozdziału oczekiwałem przede wszystkim pogłębionej analizy prawnodogmatycznej i doktrynalnej sposobu definiowania podmiotu władzy suwerennej oraz form jej sprawowania w okresie od Konstytucji 3-go maja po rozwiązania przyjęte w Małej konstytucji z 1992 r. Nie przemawia do mnie natomiast koncepcja zakładająca ukształtowanie się Narodu politycznego, który należałoby traktować jako poprzednika współczesnej koncepcji suwerena, w początkowych dziejach Korony Królestwa Polskiego. W dalszej części Habilitant poprawnie rekonstruuje, bazując na literaturze przedmiotu, istotę zasadę suwerenności narodu w świetle postanowień Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. Spory niedosyt w tej części pracy pozostawia jednak podrozdział poświęcony sposobom ustalania woli Narodu. Biorąc pod uwagę tytuł rozprawy habilitacyjnej stawiającej na pierwszym planie zasadę suwerenności spodziewałem

się pogłębionej analizy sposobów urzeczywistniania woli Narodu, w szczególności w ramach jego relacji z głową państwa. Natomiast Habilitant ograniczył się jedynie do kilku krótkich uwag, wskazując m.in., że w aspekcie formalnym wola Narodu przejawia się z głosowaniem w wyborach i/lub referendum, a także głosowaniem przez przedstawicieli narodu. Rozdział zamykają rozważania dotyczące zagadnienia suwerenności narodu w warunkach integracji w ramach Unii Europejskiej. Dokonując swoistego podsumowania tego rozdziału to w mojej ocenie rozważania podjęte w niniejszym rozdziale pozostają w pewnym oderwaniu od dalszej części monografii. Habilitant nie wyjaśnił wystarczająco jasno czy i w jaki sposób zasada suwerenności jest powiązana z instytucją zastępstwa głowy państwa. Drugim mankamentem na który pragnę zwrócić uwagę w kontekście rozdziału pierwszego jest oparcie przez Habilitanta swoich rozważań przede wszystkim na opracowaniach o charakterze podręcznikowym.

Zasadniczy trzon monografii stanowią rozdziały od drugiego do siódmego prezentujące procedury zastępowania głowy państwa w Polsce w poszczególnych okresach historycznych. Każdy z rozdziałów otwiera pogłębiony rys historyczny prezentujący analizowany okres dziejów państwa polskiego. Dobrym posunięciem było przyjęcie zbliżonego schematu prezentowania rozważań w obrębie poszczególnych rozdziałów. W oparciu o powyższe założenia Autor przedstawia rozwiązania ustrojowe istniejące w poszczególnych okresach istnienia państwa polskiego w zakresie: 1) określenia katalogu przeszkód w wykonywaniu władzy królewskiej/książęcej/prezydenckiej; 2) określenia katalogu osób wykonujących zastępstwo i zakresu ich kompetencji. W odniesieniu do niektórych z nich Autor formułuje krótkie komentarze lub przytacza poglądy doktryny bądź materiały źródłowe. Zasada suwerenności narodu, która powinna być zgodnie z deklaracją Habilitanta, główną osią rozważań, w przypadku kilku rozdziałów stanowiła jednak wątek poboczny. Na zakończenie każdego rozdziału formułuje wnioski, które stanowią podstawę podsumowania zamykającego monografię.

W rozdziale drugim zatytułowanym „Od demokracji wojennej Polan ku Koronie Królestwa Polskiego. Regencja w monarchiach wczesnopiastowskich i okresu polikracji piastowskiej” Habilitant charakteryzuje podstawy ustroju ówczesnej Polski oraz instytucji niedziału rodzinnego, która w głównej mierze determinowała kształt instytucji zastępstwa monarchy/księcia i sposób jego sprawowania. Habilitant scharakteryzował ponadto instytucję zastępstwa monarchy we wspólnotach niedzielnych, dzielnicy pryncypackiej oraz elekcyjnym

księstwie krakowskim. Analizując zagadnienie przeszkód w wykonywaniu władzy królewskiej/książęcej Habilitant dokonuje podziału owego katalogu na przeszkody o charakterze faktycznym (trwałe i przejściowe) oraz prawnym (trwałe i przejściowe) i następnie szczegółowo je charakteryzuje. Moim zdaniem Autor niepotrzebnie uwzględnia w systematyce rozdziału przesłanki, które jak sam później wskazuje nie wystąpiły (np. 2.2.2. Przeszkody faktyczne, trwałe). Habilitant poprawnie rekonstruuje poszczególne wydarzenia historyczne odnoszące się do tytułowego zagadnienia rozprawy habilitacyjnej. Prowadzone przez Habilitanta rozważania mają jednak przede wszystkim charakter rekonstrukcyjny i bazują na ustaleniach prezentowanych w licznych opracowaniach, w tym głównie w opracowaniach podręcznikowych.

W rozdziale trzecim „Korona Królestwa Polskiego. Zastępstwo króla” analizie poddano okres od dnia koronacji królewskiej Władysława Łokietka do dnia podpisania Unii lubelskiej. Nawiązując do założeń przyjętych w poprzednim rozdziale także i w tej części monografii analizując zagadnienie przeszkód w wykonywaniu władzy królewskiej Habilitant dokonuje podziału owego katalogu na przeszkody o charakterze faktycznym (trwałe i przejściowe) oraz prawnym (trwałe i przejściowe) i następnie szczegółowo je charakteryzuje. Jest to jeden z nielicznych rozdziałów w których Habilitant szerzej odnosi się do roli „Narodu polityczny”, który wstąpił na scenę polityczną przed koronacją Władysława Łokietka wystosowując suplikę w sprawie tejże koronacji do papieża. W ocenie Habilitanta Naród polityczny stał się „akuszerem Korony Królestwa Polskiego i pozostał aktywny aż do jej przekształcenia w Rzeczpospolitą Obojga Narodów”. Uzyskując przy tej sposobności liczne przywileje i poszerzając zakres swojego współdziałania w sprawowaniu władzy. Przez swoich przedstawicieli – członków rady królewskiej – sprawował też Naród polityczny regencję w okresach bezkrólestwa oraz w sytuacjach, w których monarcha miał tymczasową przeszkodę w jej sprawowaniu.

W rozdziale czwartym „Rzeczpospolita Obojga Narodów. Zastępstwo króla Polski i wielkiego księcia Litwy” Habilitant poddaje analizie katalog przeszkód w wykonywaniu władzy królewskiej oraz katalog osób wykonujących zastępstwo i zakres ich kompetencji w okresie od Unii lubelskiej do trzeciego rozbioru Polski. Moim zdaniem Autor niepotrzebnie, po raz kolejny, uwzględnia w systematyce rozdziału przesłanki, które jak sam później wskazuje nie wystąpiły (np. 2.2.5. Przeszkody prawne, tymczasowe). Rozdział stanowi udaną próbę rekonstrukcji dotychczasowych ustaleń poczynionych w doktrynie przedmiotu. Sam Habilitant

zresztą wskazuje bezpośrednio w rozdziale czwartym, że choćby przy charakterystyce procedury elekcyjnej oparł się na ustaleniach już poczynionych przez Ewę Dubas-Urwanowicz oraz Tomasza Kucharskiego. Niemniej rekonstrukcja ta wypadła w sposób udany i co ważniejsze pojawiło się w niej odwołanie do roli Narodu politycznego. Habilitant zwrócił bowiem uwagę na istotną rolę Sejmów konwokacyjnych, którym pierwszym zadaniem, w zakresie przygotowania efektywnej elekcji króla, było rozstrzygnięcie o uznaniu tronu królewskiego za opróżniony, drugim zaś ustalenie daty i miejsca elekcji oraz zwołanie sejmików przedelekcyjnych. Ponadto, Sejmy konwokacyjne, uchwały: pobór podatków, zaciągi wojska oraz realizowały bieżącą politykę zagraniczną państwa. Równie udanie wypadła charakterystyka pozycji oraz kompetencji interreksa/proreksa w okresie interregnum. Natomiast przy wskazywaniu kluczowych dat, dotyczących m.in. okresów panowania poszczególnych władców zdecydowanie lepiej byłoby odsyłać Czytelnika do opracowań naukowych, a nie do internetowych encyklopedii o charakterze popularnonaukowym.

W rozdziale piątym „Epigoni I Rzeczypospolitej – zastępstwo monarchy/prezesa Senatu” Habilitant scharakteryzował zasady zastępstwa głowy państwa w bytach politycznych, które zostały określone wspólnym terminem epigoni I Rzeczypospolitej (Księstwo Warszawskie, Wolne Miasto Gdańsk, Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Wolne Miasto Kraków oraz Królestwo Galicji i Lodomerii. W mojej ocenie rozdział ten ma charakter najbardziej nowatorski w całej pracy. Porusza bowiem zagadnienia, które do tej pory nie były aż tak bardzo eksponowane i eksplorowane w literaturze przedmiotu.

Spory niedosyt pozostawił natomiast rozdział szósty „Zastępstwo prezydenta Rzeczypospolitej przed uchwaleniem konstytucji z roku 1997”. W rozdziale tym Autor poddaje analizie poddaje analizie katalog przeszkód w wykonywaniu władzy przez głowę państwa oraz katalog osób wykonujących zastępstwo i zakres ich kompetencji w okresie od odzyskania niepodległości w 1918 roku do momentu uchwalenia Konstytucji z 2 kwietnia 1997 roku. Po pierwsze rozdział ma w głównej mierze charakter rekonstrukcyjny. Brakuje mi szerszej analizy materiałów źródłowych, które pozwoliłyby na skonfrontowanie obowiązujących regulacji prawnych z praktyką stosowania instytucji zastępstwa głowy państwa. Po drugie także analiza obowiązujących w analizowanym okresie aktów normatywnych ma w głównej mierze charakter bardzo powierzchowny. O ile analizując we wcześniejszych rozdziałach przesłanki zastępstwa głowy państwa, krąg osób zastępujących głowę państwa i przysługujące im kompetencje były szczegółowo analizowane przez Habilitanta o tyle w tym rozdziale brakuje

pogłębionej i krytycznej analizy. Nie do końca jako udaną oceniam próbę zestawienia ze sobą rozwiązań ustrojowych obowiązujących w okresie II RP, PRL-u oraz III RP.

Część merytoryczną monografii zamyka rozdział siódmy „Zastępstwo Prezydenta Rzeczypospolitej według Konstytucji z 1997 roku”. Charakterystyka przesłanek zastępstwa Prezydenta RP w świetle postanowień obowiązującej Konstytucji nie budzi zasadniczych zastrzeżeń i została ona skonfrontowana z praktyką ustrojową. Moje zastrzeżenia budzi jednak próba powiązania udziału suwerena w wyborach prezydenckich jako swoistej formy urzeczywistnienia zasady suwerenności narodu w warunkach zastępstwa głowy państwa.

W zakończeniu Autor w sposób zwięzły odniósł się do postawionych we wprowadzeniu celów badawczych. Zaproponowana przez Habilitanta klasyfikacja przeszkód w sprawowaniu władzy wyróżniająca przeszkody o charakterze faktycznym (trwałym i tymczasowym) oraz prawnym (trwałym i tymczasowym) nie ma jednak oryginalnego charakteru. Także rezultaty przeprowadzonych badań odnoszących się do wskazania katalogu osób zastępujących głowę państwa i przysługujących im w tym okresie kompetencji, nie mają charakteru nowatorskiego. W szerokim zakresie zbierają i porządkują ustalenia już poczynione w literaturze przedmiotu.

Podsumowując formalną i merytoryczną ocenę rozprawy pragnę docenić trud podjęty przez Habilitanta w zakresie przygotowania monografii obejmującej swoją analizą okres całej dziejów całej polskiej państwowości. Niemniej przedstawione powyżej mankamenty rozprawy habilitacyjnej, w mojej ocenie, przeważają nad jej mocnymi stronami. Z tego względu przedłożona do oceny monografia „„Zasada suwerenności narodu w warunkach zastępstwa głowy państwa polskiego (1966 – 2022)”, Lublin 2022, opublikowana w Wydawnictwie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego nie jest w mojej ocenie osiągnięciem naukowym stanowiącym znaczny wkład Habilitanta w rozwój dyscypliny nauk prawnych, a zatem spełnia przesłankę z art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

4. Ocena pozostałych osiągnięć naukowych

Na dorobek naukowy Habilitanta obejmujący okres zarówno przed jak i po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych, zgodnie z przedłożonym wykazem, składa się 58 publikacji naukowych w tym: 4 monografie, 4 redakcje naukowe monografii, 36 rozdziałów w pracach zbiorowych i 14 artykułów naukowych opublikowanych zasadniczo w trzech polskich czasopismach naukowych. Zgodnie z przedłożonym wykazem dorobek publikacyjny dra Piotra

Wiśniewskiego po nadaniu stopnia doktora nauk prawnych (2006 r.) obejmuje 54 pozycji, z czego 1 praca opublikowana została w j. angielskim. Już na samym wstępie zwrócić należy uwagę, że w głównej mierze dorobek naukowy Habilitanta datowany jest na okres 2006-2018, natomiast w ostatnich latach aktywność publikacyjna dra P. Wiśniewskiego wyraźnie wyhamowała. Habilitant nie opublikował także żadnej pracy naukowej poza granicami kraju. W mojej ocenie wykazane w dorobku naukowym opracowania, kazusy oraz sprawozdanie opublikowane w czasopiśmie „Metryka. Studia z zakresu prawa osobowego i rejestracji stanu cywilnego” nie spełniają kryterium opracowania o charakterze naukowym i z tego względu powinny zostać wykazane jako opracowania dydaktyczne (kazusy) lub popularno-naukowe (sprawozdanie i opracowanie poświęcone zagadnieniu udokumentowania stanu cywilnego obywatela Ukrainy). Analogiczna uwaga dotyczy dwóch sprawozdań konferencyjnych opublikowanych na łamach Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Zgodnie z deklaracją poczynioną w Autoreferacie w dorobku naukowym Habilitanta można wyróżnić trzy obszary zainteresowań. Po pierwsze, są to zagadnienia odnoszące się do szeroko rozumianego prawa konstytucyjnego, po drugie, zagadnienia prawa instytucjonalnego Unii Europejskiej, po trzecie wreszcie, problematyki prawa mediów. Do pierwszej grupy zaliczyć należy m.in. następujące opracowania naukowe: P. Wiśniewski, Z. Baranowski (redakcja i wybór), Feliks Koneczny. O państwie obywatelskim, Rzeszów – Lublin 2017; P. Wiśniewski, Z. Baranowski, Wprowadzenie [w:] P. Wiśniewski, Z. Baranowski (redakcja i wybór), Feliks Koneczny. O państwie obywatelskim, Rzeszów – Lublin 2017; P. Wiśniewski, The Principle of Separation and Balance of Powers in Polish Constitutional Law: A Historical View [w:] Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych Tom X - XI (2014 – 2015), Zeszyt 1, s. 149 – 160; P. Wiśniewski, Osoba pozbawiona wolności – na podstawie wyroku lub postanowienia sądu – jako podmiot konstytucyjnej gwarancji wolności sumienia i religii. Aspekt teoretyczny. Zagadnienia wybrane [w:] J. Nikołajew, K. Walczuk (red.), Wolność sumienia i religii osób pozbawionych wolności. Aspekty prawne i praktyczne, Warszawa 2016 s. 97 – 114; P. Wiśniewski, Zasada podziału i równowagi władz w polskim prawie konstytucyjnym - w ujęciu historycznym i w Konstytucji RP z 1997 r. Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL. Towarzystwo Naukowe Katolickiego

Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Tom V, Z. 1 Prawo, Lublin 2009 s. 181 – 203. Do tego obszaru zaliczyć należy także dwa opracowania rozwinięte następnie na etapie badań prowadzonych nad rozprawą habilitacyjną: P. Wiśniewski, Normy dotyczące przesłanek i zasad regulujących okres opróżnienia urzędu prezydenta Rzeczypospolitej w konstytucjach II RP, PRL, III RP (1918 – 1997) [w:] T. Guz, W. Bednaruk, M. R. Pałubska, *Ius et historia*. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Jerzemu Markiewiczowi. Wydawnictwo KUL. Lublin 2011 s. 635 – 647; P. Wiśniewski, Normy dotyczące przesłanek i zasad regulujących okres opróżnienia urzędu głowy państwa w konstytucjach wybranych państw europejskich i USA [w:] T. Guz, R. Mazurkiewicz, M. R. Pałubska, *Ius et mundus*. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Lechowi Antonowiczowi. Wydawnictwo KUL. Lublin 2011 s. 495 – 519. Do drugiej grupy zaliczyć należy m.in. następujące opracowania: P. Wiśniewski, Trybunały konstytucyjne Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec wobec dorobku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie relacji prawo Unii Europejskiej a prawo państwa członkowskiego. Zagadnienia wybrane [w:] D. Gil (red.), Sądownictwo polskie wobec dorobku prawa UE, Lublin 2015 s. 427– 442 czy P. Wiśniewski, Wpływ prawa Unii Europejskiej na tworzenie prawa mediów w Polsce. Zagadnienia wybrane [w:] W. Lis, Z. Husak, Praktyczne aspekty wolności wypowiedzi. Wydawnictwo Adam Marszałek Toruń 2011 s. 173–187. Do trzeciego obszaru zainteresowań, najszerszego nurtu badań Habilitanta, zaliczyć należy m.in. P. Wiśniewski, Radiofonia i telewizja jako narzędzia służące realizacji misji kościołów i innych związków wyznaniowych (z wyłączeniem Kościoła katolickiego). Gwarancje prawne i ich realizacja w Polsce po roku 1989. Roczniki Nauk Prawnych. Prawo, Prawo Kanoniczne, Administracja. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Tom XX, Nr 2, Lublin 2010 s. 55 – 82 czy P. Wiśniewski, Radiofonia i telewizja – narzędzia służące realizacji misji Kościoła. Prawo i praktyka w Polsce 1989 – 2008. Lublin 2010 ss. 252.

Warto zwrócić uwagę, że część opublikowanych opracowań Habilitant wskazał jako osiągnięcie w więcej niż jednym obszarze badawczym. Ograniczył się przy tym wyłącznie do enumeratywnego wskazania publikacji stanowiących osiągnięcia w poszczególnych obszarach badawczych bez szerszego scharakteryzowania wyników prowadzonych przez siebie badań, które mogłyby dowodzić znacznego wkładu

Habilitanta w rozwój dyscypliny nauk prawnych. Ocenę dorobku utrudnia także brak dołączonej informacji o wkładzie Habilitanta w powstanie dzieł wieloautorskich lub oświadczeń złożonych przez poszczególnych współautorów (w wykazie znajduje się 12 opracowań naukowych mających taki właśnie charakter).

Dokonując oceny dorobku naukowego dra Piotra Wiśniewskiego poprzez pryzmat opublikowanych prac podkreślić należy, że zdarzają się wśród nich co prawda solidne opracowania o charakterze naukowym, ale dominują jednak opracowania o charakterze opisowym i przyczynkarskim. W dodatku publikowane były one głównie w macierzystych periodykach naukowych oraz wydawnictwach naukowych. Skromna liczba prac opublikowanych w renomowanych czasopismach i wydawnictwach powodują, że Autor ma niską liczbę cytowań, co przekłada się także bezpośrednio na „rozpoznawalność” w środowisku naukowym. Z tego względu dorobek publikacyjny nie spełnia kryterium znaczącego w rozumieniu przepisów ustawy.

Zgodnie z informacjami przedłożonymi w Autoreferacie dr Piotr Wiśniewski kierował projektem „Polska w Strefie Schengen zrealizowanego we współpracy z Fundacją Centrum Europejskie NATOLIN”. Habilitant zadeklarował także, że zrealizował dwa projekty wewnętrzne finansowane ze środków Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Niestety w Autoreferacie brakuje szczegółowych informacji o zakresie badań zrealizowanych w ramach w/w projektów badawczych oraz ich efektach naukowych. Nie zrealizował także żadnego stażu naukowego ani w krajowej ani zagranicznej instytucji naukowej lub uczelni. Nie został tym samym spełniony ustawowy wymóg by aktywność naukowa Habilitanta była prowadzona w więcej niż jednej instytucji, w szczególności zagranicznej.

W dotychczasowym okresie działalności naukowej, Habilitant wykazał się także stosunkowo skromną aktywnością konferencyjną, uczestnicząc w 17 konferencjach naukowych o charakterze przede wszystkim ogólnopolskim i regionalnym. Podkreślić przy tym należy, że po 2015 roku Habilitant nie podejmował już żadnej aktywności konferencyjnej, co jest nieco zadziwiające biorąc pod uwagę mnogość konferencji organizowanych w ostatnich latach, także w formie zdalnej.

Analiza dotychczasowej działalności naukowej Pana doktora Piotra Wiśniewskiego prowadzi do konstatacji, że ta sfera aktywności Habilitanta, zarówno w

odniesieniu do form jej aktywności, jak również wartości merytorycznej niestety nie spełnia wymogów ustawowych stawianych kandydatom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

Przyzwoicie prezentuje się natomiast dorobek organizacyjny Habilitanta, który uczestniczył do tej pory - w różnym charakterze - w komitetach organizacyjnych 3 konferencji naukowych, zasiadał w komitecie naukowym czasopisma naukowego „Metryka. Studia z zakresu prawa osobowego i rejestracji stanu cywilnego”, jest także członkiem licznych stowarzyszeń i towarzystw o charakterze naukowym. W związku z tym ta sfera aktywności Habilitanta zasługuje na pozytywną ocenę.

Pozytywnie należy ocenić także osiągnięcia dydaktyczne dra Piotra Wiśniewskiego. Pełnił On funkcję opiekuna roku studentów na kierunku prawo na Wydziale Zamiejscowym Nauk Prawnych i Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Tomaszowie Lubelskim (2009 – 2014). Na tym samym Wydziale zainicjował i współtworzył również Grupę Rekonstrukcji Prawnych „Podsędek”.

5. Konkluzja

Biorąc pod uwagę dorobek naukowy Habilitanta, jak również ocenę jego aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej stwierdzam, że osiągnięcia Pana doktora Piotra Wiśniewskiego nie spełniają wymogów określonych w art. 219 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce względem osób ubiegających się o stopień doktora habilitowanego. Wniosek ten nie może zatem stanowić podstawy do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Maciej Serwaniec